
УКРАЇНА МОЖЕ ЛИШИТИСЯ БЕЗ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЄС 2007 РОКУ

Прес-реліз

14 грудня 2005 року
www.icps.com.ua

Контактна особа: Наталя Шаповалова, дослідник
тел.: (044) 484-4400, e-mail: nshapovalova@icps.kiev.ua

Політичну кризу в Європейському Союзі, яку породив цьогорічний провал Європейської Конституції, може загострити ще одне питання – бюджетне. Європейський Союз ризикує лишитися без Фінансової перспективи, що визначає бюджетний план ЄС на 2006–2013 роки¹. У такому разі Україна, яка 2005 року лише за програмою TACIS отримала 88 млн. євро з бюджету Євросоюзу, може лишитися без технічної допомоги ЄС 2007 року, коли мають розпочатися нові програми, фінансовані з бюджету на 2007–2013 роки

Уперше лідери ЄС не змогли дійти згоди щодо Фінансової перспективи у червні 2005 року. Тоді найбільші розбіжності у бюджетних питаннях постали між Головами ЄС (у першому півріччі 2005 року головував Люксембург) і донорами бюджету ЄС, а також між Францією і Великою Британією, які сперечалися навколо щорічного відшкодування Великій Британії². У разі, якщо Фінансову перспективу, яка повторно розглядатиметься на засіданні Європейської Ради 15–16 грудня 2005 року, не буде ухвалено, над усіма членами ЄС нависнуть ризики нерегулярного фінансування. Як і над Україною.

Без Фінансової перспективи багаторічне планування стає неможливим, велика частина статей бюджету буде паралізована, а річні бюджети буде важче погоджувати. Крім того, більшість поточних програм, що фінансуються з бюджету ЄС, закінчуються 2006 року, а для початку нових програм потрібно 12–18 місяців, і якщо Фінансову перспективу буде ухвалено занадто пізно, гроші не зможуть ефективно витратитися протягом перших років семирічного періоду.

Якщо згоди з бюджетного питання не буде досягнуто у грудні, його вирішення буде перенесуть на березень 2006 року. Це є “болючий” (за оцінкою Європейської Комісії) сценарій, адже хоча можливість довгострокового планування лишається, проте шанси на початок виконання програм 2007 року кардинально зменшуються. Якщо ж Фінансову перспективу буде ухвалено пізніше березня 2006 року, то цей “самовбивчий” сценарій загрожуватиме неприйняттю річного бюджету на 2007 рік і “бюджетною війною” між інституціями ЄС. У найгіршому варіанті Європейський Парламент може поставити під сумнів чинну Міжінституційну угоду про бюджет, що призведе до повернення до системи річного фінансового планування, яка діяла до 1988 року.

У чому полягають найбільші суперечки?

Дебати відбуваються одночасно навколо кількох гострих питань, причому перелік і співвідношення груп інтересів змінюються залежно від проблемного питання.

По-перше, дискусія точиться навколо **розміру бюджету**. Донори бюджету, зокрема такі країни з жорсткою позицією, як Велика Британія і Нідерланди, наполягають на скороченні бюджету. На початку грудня 2005 року Велика Британія, яка до кінця року головує в ЄС, представила проект

---

¹ Фінансова перспектива ЄС визначає рамки для бюджету ЄС на семирічний період. Вона описує структуру передбачуваних бюджетних витрат ЄС і максимальні обсяги (“стелі”) щорічних видатків. Це не є фіксований багаторічний бюджет. Щороку Європейська Комісія здійснює технічне корегування Фінансової перспективи на наступний рік. Першу Фінансову перспективу було ухвалено 1988 року Міжінституційною угодою між Радою ЄС, Єврокомісією і Європарламентом. Остання Міжінституційна угода, підписана 1999 року, закладає Фінансову перспективу на період 2000–2006 років.

² Механізм, встановлений на Європейській Раді у Фонтенбло, надає Великій Британії часткове відшкодування її вкладу до бюджету ЄС. Відшкодування становить 0,66% “чистого внеску” (різниця між внеском і надходженнями з бюджету ЄС) Великої Британії і його фінансування здійснюється за рахунок усіх країн-членів пропорційно їхній вазі у загальноєвропейському ВВП.

Фінансової перспективи, відповідно до якого розмір бюджету має зменшитися до 1,03% від валового національного продукту (ВВП) ЄС (847 млрд. євро) порівняно з пропозицією, зробленою Люксембурзьким головним у червні – 1,06% ЄС (871 млрд. євро). Головні опоненти зменшення бюджету – інституції ЄС, зокрема Європейська Комісія і Європейський Парламент, Франція і нові члени ЄС. Згідно з їхнім контраргументом, з розширенням ЄС бюджет теж має збільшуватися, аби не створювалися розділові лінії між багатію і бідною Європою. Нові члени ЄС не хочуть втрачати майже 10% допомоги зі Структурних фондів. Наприклад, Польща втратить 6 млрд. євро для своїх найбідніших регіонів, якщо британську пропозицію буде прийнято.

Другою розділовою лінією є **питання відшкодування**, яке 1984 року здобула Великій Британії тодішній Прем'єр-міністр Маргарет Тетчер. Розширення ЄС автоматично призводить до збільшення розміру відшкодування Великій Британії. 2004 року відшкодування зросло на 15% до 5,4 млрд. євро, а у наступній Фінансовій перспективі має зрости на 64% до 7,7 млрд. євро. Зростання відшкодування Великій Британії буде більшим, ніж зростання бюджету загалом (для 27 країн). Проти збільшення відшкодування виступає Франція, намагаючись при цьому заручитися підтримкою Німеччини. Прем'єр-міністр Великої Британії Тоні Блер заявив, що його країна наполягатиме на відшкодуванні доти, доки інші країни не погодяться на реформу Спільної аграрної політики (САП). Велика Британія аргументує свою позицію щодо зменшення фінансування САП тим, що на сільське господарство, яке “поглинає” 40% бюджету, припадає лише 5% зайнятості. Проти зменшення фінансування САП виступає Франція, чії фермери найбільше використовують сільськогосподарські дотації ЄС.

Дебати навколо **структури бюджету (та, особливо, реформування САП)** є третім гарячим питанням фінансових переговорів. Європейська Комісія запропонувала збільшити видатки на дослідження, інновації і підвищення конкурентоспроможності, модернізувати аграрну політику, закласти кошти на нейтралізацію соціально-економічних шоків, спровокованих глобалізацією, і посилити роль ЄС як глобального гравця. Велика Британія наполягає на збільшенні обсягів фінансування досліджень, інновацій і конкурентоспроможності за рахунок зменшення не лише витрат на САП, а й на Структурні фонди та Фонд вирівнювання для нових членів ЄС.

Ризики неухвалення Фінансової перспективи на 2007–2013 роки є основним чинником, що спонукає сторони до подальших переговорів. Компроміс, якщо його буде досягнуто, найімовірніше, виглядатиме так: Велика Британія погодиться на зменшення її відшкодування на 12–15%, суттєвої реформи САП здійснено не буде, загальна видаткова частина бюджету становитиме 1,03% ВВП ЄС, нові члени ЄС погодяться на скорочення на 5% допомоги зі Структурних фондів, натомість будуть звільнені від оплати британського відшкодування та зможуть гнучкіше використовувати гроші з фондів ЄС. Результат майбутніх переговорів продемонструє, чи може ЄС діяти як єдине ціле і виконувати взяті на себе політичні зобов'язання.

Що це означає для України?

Європейський Союз – найбільший донор України. Допомога ЄС Україні з 1991 року сягнула 2 млрд. євро. Допомога надходить головним чином через програму TACIS (зокрема через її національну, регіональну, транскордонну і ядерну компоненти), а також через Європейську ініціативу за демократію та права людини, програми гуманітарної та макрофінансової допомоги. Технічна допомога через програму TACIS постійно зростала (2002 року вона становила 47 млн. євро, 2005 року – 88 млн. євро, а 2006 року її обсяги очікуються на рівні 100 млн. євро).

Від 2007 року технічна допомога Україні надходитиме в рамках Інструменту європейського сусідства та партнерства (ENPI), який замінить TACIS. Очікуються не тільки збільшення розміру допомоги (експерти прогнозують щонайменш її подвоєння), а й принципові зміни у структурі фінансування, що вимагатиме від України і ЄС більших зусиль з управління новими інструментами. Доки Фінансову перспективу ЄС не буде прийнято, неможливо ані визначити, які обсяги фінансування отримає Україна у 2007–2013 роках, ані планувати довгострокові програми. Затримка з прийняттям Фінансової перспективи ЄС може призвести до затримки початку виконання цих програм 2007 року.